

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-16>

УДК 336.011

ФІНАНСОВЕ РАХІВНИЦТВО В ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ

FINANCIAL ACCOUNTING IN THE ACTIVITIES OF STATE ADMINISTRATION BODIES

Лиштван Дмитро Ігорович
аспірант кафедри фінансів,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-1104-6700>

Lyshtvan Dmytro
National University of Life and
Environmental Sciences of Ukraine

У статті розкриті обґрунтована роль державних органів управління у розвитку інформаційної інфраструктури державних фінансів. Розвинута фінансова система сприяє економічному зростанню, створюючи умови для інвестицій, розвитку ринків та підтримки підприємницької активності. Фінансове рахівництво виступає сприяє розвитку інших галузей економіки, інноваціям та підтримці підприємництва, що стимулює підвищення життєвого рівня суспільства. Доведено, що надання своєчасної і достовірної інформації державними органами управління забезпечує прийняття ефективних рішень, що сприятимуть розвитку країни. Встановлено, що постійний моніторинг та удосконалення інформації, що висвітлюється сприятиме нарощенню фінансової стабільності держави. В статті автор акцентує увагу на необхідності висвітлення достовірної інформації та її ґрунтовного аналізу для прийняття ефективних рішень.

Ключові слова: інформація, державні фінанси, зведений бюджет, валовий внутрішній продукт, фінансове рахівництво.

The article reveals the justified role of state administration bodies in the development of the information infrastructure of public finances. A developed financial system is a fundamental element of the development of a modern economy. It plays an important role in ensuring the effective allocation of capital, which allows the economy to function effectively and competitively. The financial system also provides financing for enterprises and innovations, which contributes to their development and growth. In addition, it stimulates entrepreneurship, providing opportunities for attracting capital and risk capital for new projects and businesses. A developed financial system contributes to economic growth, creating conditions for investment, market development and support for entrepreneurial activity. Financial accounting promotes the development of other sectors of the economy, innovation and support for entrepreneurship, which stimulates an increase in the standard of living of society. The purpose of the article is to study the role of financial accounting in the activities of state administration bodies and its impact on the development of information infrastructure, which will contribute to the publicity of financial transactions and openness of information. It has been proven that the provision of timely and reliable information by state authorities ensures the adoption of effective decisions that will contribute to the development of the country. It has been established that constant monitoring and improvement of the information that is covered will contribute to increasing the financial stability of the state. In the article, the author emphasizes the need to cover reliable information and its thorough analysis for making effective decisions. The development of information technologies has significantly changed the relationship between society and state structures. Thanks to the availability of information on the Internet and social networks, citizens have become more demanding regarding the transparency and openness of the activities of government bodies.

Keywords: information, public finances, consolidated budget, gross domestic product, financial accounting.

Постановка проблеми. Фінансове рахівництво є важливою складовою інформаційної інфраструктури державних фінансів, яка відіграє ключову роль у забезпеченні адекватної

економічної діяльності в інформаційному суспільстві. Розвиток фінансового рахівництва дозволяє ефективно управляти фінансовими ресурсами, забезпечувати прозорість та від-

критість у фінансових операціях, а також забезпечувати дотримання фінансової дисципліни. Це надзвичайно важливо для діяльності державних органів управління, оскільки дозволяє їм ефективно виконувати свої функції та забезпечувати стабільність економічного розвитку.

Інформаційна підсистема фінансового рахівництва відіграє важливу роль у належному виконанні функцій державних органів управління. Вона сприяє публічності фінансових операцій та відкритості інформації, що сприяє розвитку демократичних процесів. Ця інформаційна підсистема є необхідною для забезпечення взаємодії між органами державної та місцевої влади, що сприяє ефективному управлінню та розвитку суспільства.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти ролі інформаційних ресурсів, як фінансової інфраструктури економіки знайшли своє відображення у дослідженнях вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як, Ф. Вебстер, Т. Лукман, Г. Манків, В.Опарін, Е. Островська, М. Портер, Ю. Пахомов, Д. Робертсон, К. Шваб, К. Шеннон, А. Чухно та інші. Серед українських науковців, варто відмітити, В.Андрущенко, В.Зимовця, А.Крисоватого, В.Мельника, В.Федосова, які зробили значний вклад у дослідження інформаційного забезпечення корпоративних та державних фінансів, зокрема щодо адміністрування податків. Проте потребує додаткового дослідження питання використання фінансового рахівництва у діяльності державних органів управління.

Постановка завдання. Основною метою є дослідження ролі фінансового рахівництва у діяльності державних органів управління та його вплив на розвиток інформаційної інфраструктури, що сприятиме публічності фінансових операцій та відкритості інформації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інформаційна відкритість владних структур, зокрема у частині фінансів, стає важливим показником прогресивності та демократичності суспільства. Виконання державою своїх функцій є об'єктом постійної уваги громадськості, оскільки від цього залежить ефективність та прозорість управління, а також довіра громадян до владних структур. Інформаційна відкритість сприяє забезпеченню відкритості та взаємодії між владними органами та громадськістю, що є важливим для розвитку демократії та підвищення рівня довіри до владних інституцій.

Розвиток інформаційних технологій суттєво змінив взаємовідносини суспільства з державними структурами. Завдяки доступності інформації в Інтернеті та соціальних мережах, громадяни стали більш вимогливими щодо прозорості та відкритості діяльності владних органів. Вони очікують швидкої та ефективної відповіді на свої запитання та звернення, активно приймають участь у процесах управління та прийняття рішень. Це вимагає від державних структур більшої відкритості, взаємодії та відкритості до змін у способах комунікації та взаємодії з громадянами.

Питання прозорості і доступності фінансової інформації на рівні державних органів влади стає пріоритетним у багатьох країнах світу. Так, Девід Кемерон у своєму виступі зазначив, «бізнес давно використовує можливість інформаційної революції та інтернет ресурсів, тоді, як державні структури роблять лише перші кроки у цьому напрямі, він наголосив на необхідності використання інформаційних досягнень для перебудови політики, управління країною і системи надання суспільних послуг; прозорість влади має великий вплив, і завдяки їй країна здатна досягти більшого приросту добробуту» [1–2].

На сучасному етапі розвитку нашої країни науковці стверджують, що досягнення вищої прозорості бюджетів сектору загального державного управління є однією з першочергових проблем для України. Прозорість у фінансових операціях при використанні бюджетних коштів є важливою для забезпечення відкритості, відповідальності та довіри громадян до владних структур. Це сприяє ефективному управлінню фінансами, запобіганню корупції та забезпеченню сталого економічного розвитку країни. Вкрай важливо приділяти увагу питанням прозорості та відкритості у фінансовій сфері для покращення управління державними фінансами [3–4].

В своїх працях Логвінська Л.Г. зазначає, що основною метою реформування державного сектору економіки України повинно бути підвищення ефективності та транспарентності його діяльності, посилення підзвітності та підконтрольності системи управління суб'єктів господарювання, що його утворюють [5]. Ці цілі спрямовані на поліпшення управління державними ресурсами, забезпечення більш ефективного використання бюджетних коштів, підвищення довіри громадян до державних інституцій. Через впровадження реформ у державному секторі можна досягти більшої

прозорості та відкритості у веденні справ державних установ, що сприятиме покращенню якості надання послуг громадянам та підприємствам.

Забезпечення ефективності управління публічними фінансами безпосередньо пов'язане із прозорістю та достовірністю даних, які використовуються при прийнятті управлінських рішень. Транспарентність бюджетного процесу дозволяє громадськості та зацікавленим сторонам отримувати доступ до інформації про видатки та доходи держави, що сприяє відкритості та відповідальності у використанні публічних коштів. Достовірність даних є ключовою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, оскільки недостовірні дані можуть призвести до неправильних висновків та стратегічних помилок. Тому важливо забезпечувати якість та достовірність фінансової звітності та інших даних, що використовуються у процесі управління публічними фінансами.

Інститут фінансового рахівництва використовується державними і місцевими органами управління для декількох важливих цілей. По-перше, він використовується для інформування учасників економіки з широкого кола актуальних для них питань фінансів. Це допомагає громадянам, підприємствам та іншим учасникам економіки краще розуміти фінансові процеси, правила та можливості, що сприяє підвищенню фінансової грамотності

та свідомості. По-друге, інститут фінансового рахівництва використовується для формування у суспільстві належного рівня загальної фінансово-економічної грамотності. Це означає, що люди отримують знання та навички, необхідні для ефективного управління своїми фінансами, розуміння економічних процесів та прийняття обґрунтованих фінансових рішень. Це сприяє підвищенню фінансової грамотності населення та сприяє стабільності та розвитку економіки в цілому [6–7].

Висвітлення аналітичної інформації з питань, які стосуються зміни валового внутрішнього продукту та показників зведеного бюджету країни, є важливим елементом фінансового рахівництва, що використовують органи державного управління в Україні. Ця практика дозволяє всім учасникам економіки мати доступ до об'єктивної та достовірної інформації про стан економіки країни, її фінансових ресурсів та бюджетних процесів.

Аналіз ВВП дозволяє оцінити економічний розвиток країни, рівень виробництва та споживання товарів і послуг. Зведений бюджет країни відображає доходи та витрати держави, що є важливим для планування фінансових ресурсів та реалізації соціальних програм.

Надання аналітичної інформації з цих питань сприяє прозорості та відкритості у фінансових процесах держави, сприяє ефективному управлінню фінансовими ресурсами

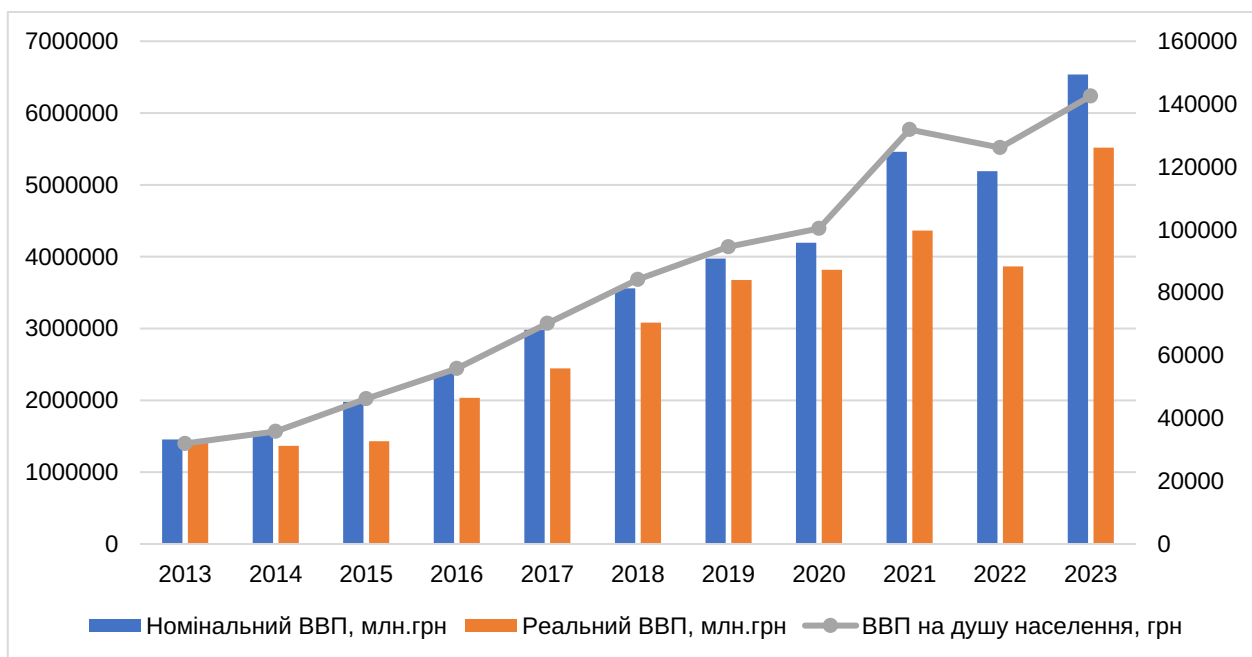


Рис. 1. Динаміка зміни валового внутрішнього продукту України, 2013–2023 рр.

Джерело: сформовано автором на основі [8]

та розвитку економіки країни. Можливість аналізу зазначених показників та доступ громадськості до них свідчить про відкритість основних економічних показників країни.

Проведені дослідження, щодо величини номінального ВВП свідчать, що його величина у 2023р. в порівнянні із 2022 роком зросла зросла майже у 4,5 рази і склала 6537,8 млрд.грн. Щодо величини реального ВВП то темпи його зростання є дещо повільніші в порівнянні із темпами номінального ВВП. Прослідковується його зростання з 1410,6 млрд.грн у 2013 році до 5518,1 млрд.грн. у 2023 році (рис. 1).

Досить важливим при аналізі даних показників розуміти причини даних стрімких зрушень. Зокрема, суттєве зростання номінальний ВВП обумовлено значними темпами інфляції, що не відображає повної реальної ситуації, щодо розвитку економіки країни. Фінансове рахівництво має інформувати користувачів про цей аспект, щоб вони могли правильно розуміти та аналізувати економічні показники. Важливо розрізняти між номінальним та реальним ВВП, оскільки реальний ВВП враховує інфляцію та дає більш об'єктивну картину економічного зростання країни. Таким чином, користувачі повинні бути розуміти даний аспект та враховувати його при аналізі економічних показників [9–10].

Відносні показники є більш інформативними, оскільки можна просліджувати періоди складної економічної ситуації в країні та обґрунтувати причини та її наслідки. Так, варто відмітити, що у 2022–2023 році стрімко зріс показник частки дефіциту зведеного бюджету у ВВП, що є закономірним, оскільки військова агресія росії, спричинила зростання частки видатків зокрема на оборону. Аналогічно прослідковується зростання частки державного боргу у ВВП, зокрема у 2015–2016 роках та 2022–2023 роках, що пов'язано із війною, що точиться у нашій країні (рис. 2).

Зазначена інформація, що надається державними органами є вкрай важливою для прогнозування економічної ситуації в країні та її впливу на добробут населення.

Висновки. Отже, варто відмітити, що державні органи управління відіграють ключову роль у розвитку інформаційного суспільства та його інститутів. Вони відповідають за створення та реалізацію стратегій та політик, спрямованих на підтримку розвитку інформаційних технологій, цифрової трансформації та доступу до інформації для всіх громадян.

Державні органи управління забезпечують створення необхідної інфраструктури для розвитку інформаційного суспільства, включаючи доступ до швидкого Інтернету, цифрові послуги та електронні системи управління.

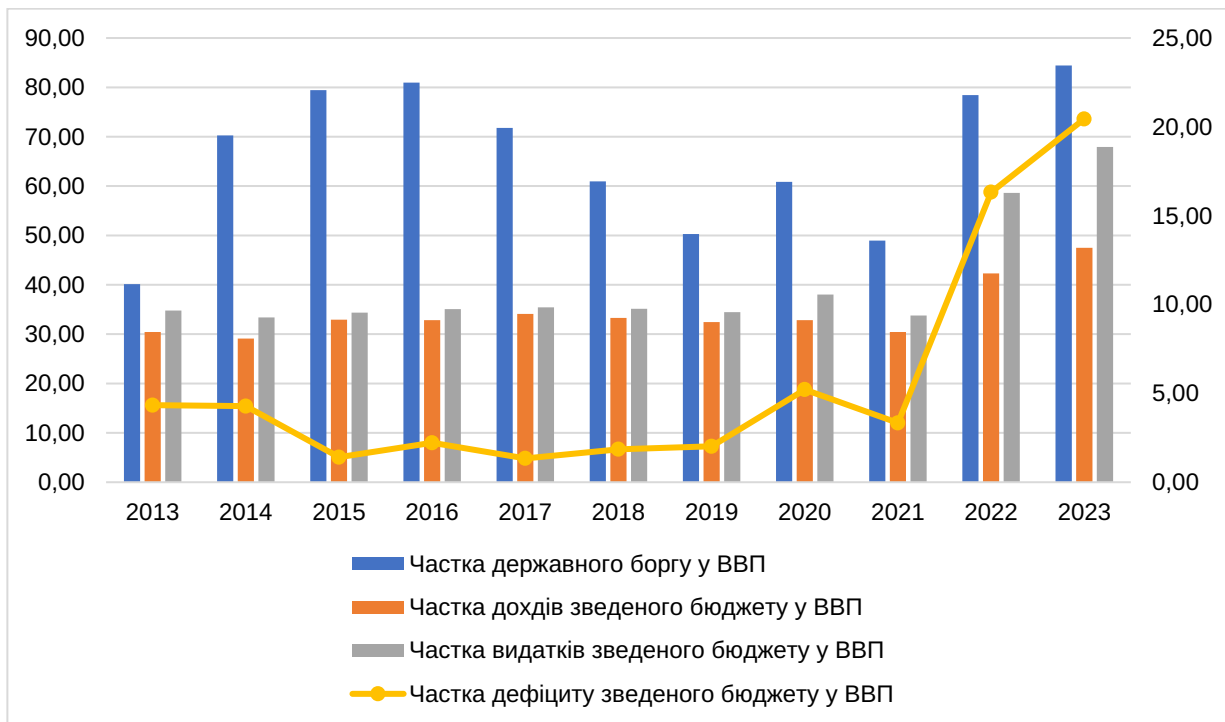


Рис. 2. Динаміка відносних показників ВВП України за період 2013–2023 рр., %
Джерело: сформовано автором на основі [8]

Вони також сприяють розвитку освіти та навчання в галузі інформаційних технологій, щоб підготувати кваліфіковану робочу силу для цифрової економіки.

Однією із проблем, яка впливає на якість отриманих результатів дослідження є фрагментарність інформації та її незіставність, це ускладнює аналіз та розуміння фінансової ситуації країни. Важливо, щоб органи управ-

ління працювали над покращенням якості та доступності фінансової інформації, щоб забезпечити більш прозорий та об'єктивний аналіз фінансової ситуації в країні. Це допоможе користувачам краще розуміти економічну ситуацію країни та приймати обґрунтовані рішення. Важливо підтримувати відкритість та прозорість у фінансовому рахівництві для забезпечення сталого економічного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Collins English Dictionary and Thesaurus. Harper Collins Publishers, 1998. 1378 p.
2. Balla Donald. CLEP. Financial Accounting Book. 2012.
3. Гасанов С. С., Кудряшов В. П., Балакін Р. Л. Зарубіжний досвід забезпечення прозорості операцій у фіскальній сфері та його використання в Україні. *Фінанси України*. 2015. № 11. С. 42–22.
4. Верига Ю. А. Еккаунтинг ефективності вкладення капіталу в торговельну сферу. Полтава : Полтавський ун-т споживчої кооперації України. Ч. 1: Теоретичні аспекти системи еккаунтингу : монографія, 2002. 352 с.
5. Ловінська Л. Г. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі за економічним змістом у контексті запровадження нового плану рахунків. *Фінанси України*. 2016, № 1. С. 99–115.
6. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості: Дослідження категорії громадянське суспільство. Львів : Літопис, 2000. 318 с.
7. Мярковський А. І. Інновації в інформаційному забезпеченні управління державними фінансами. *Фінанси України*, 2016, № 9. С. 7–28.
8. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Рязанова Н. С., Федосов В. М. Фінансове рахівництво як інформаційно-інфраструктурна підсистема сучасної макроекономіки. *Фінанси України*. 2017. № 1. С. 26–51.
10. Committee on Accounting Terminology. Accounting Terminology Bulletin N 1. New York: American Institute of Certified Public Accountants, 1953, p. 9.

REFERENCES:

1. Collins English Dictionary and Thesaurus (1998). Harper Collins Publishers, 1998. 1378 p.
2. Balla Donald. CLEP (2012). Financial Accounting Book. 2012.
3. Hasanov S. S., Kudriashov V. P., Balakin R. L. (2015) Zarubizhnyy dosvid zabezpechennia prozorosti operatsiy u fiskalniy sferi ta yoho vykorystannia v Ukraini [Foreign experience in ensuring transparency of operations in the fiscal sphere and its use in Ukraine]. *Finances of Ukraine*. № 11. P. 42–22.
4. Veryha Yu. A. (2002) Ekkauntynh efektyvnosti vkladennia kapitalu v torhovelnu sferu [Accounting for the efficiency of capital investment in the trade sphere.]. Poltava: Poltavskiy un-t spozhyvchoi kooperatsii Ukrainy. 352 p.
5. Lovinska L. H. (2016) Klasyfikatsiia rakhunkiv bukhhalterskoho obliku v derzhavnomu sektori za ekonomichnym zmistom u konteksti zaprovadzhennia novoho planu rakhunkiv [Classification of accounting accounts in the public sector by economic content in the context of the introduction of a new chart of accounts]. *Finances of Ukraine*. № 1. P. 99–115.
6. Habermas Yu. (2000) Strukturni peretvorennia u sferi vidkrytosti: doslidzhennia katehorii hromadianske suspilstvo [Structural transformations in the field of openness: research on the civil society category]. Lviv : Litopys, 318 p. (in Ukrainian)
7. Miarkovskyi A. I. (2016) Innovatsii v informatsiynomu zabezpechenni upravlinnia derzhavnymy finansamy [Innovations in information support for public finance management] *Finance of Ukraine*, № 9, pp. 7–28.
8. State Statistics Service of Ukraine. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Ryazanova N. S., Fedosov V. M. (2017) Finansove rakhivnytstvo yak informatsiyno-infrastruktorna pidsistema suchasnoi makroekonomiky [Financial accounting as an information infrastructure subsystem of modern macroeconomics]. *Finances of Ukraine*. No. 1. P. 26–51.
10. Committee on Accounting Terminology. (1953) Accounting Terminology Bulletin N 1. New York: American Institute of Certified Public Accountants, p. 9.